

Ik vind echter dat je zijn opvattingen en inzichten onrecht doet door ze buiten het kader van de historie te plaatsen en ze te lijf te gaan met wat we nu weten over vertaalwetenschap en vertaalmethodiek.

Dat het NBG opengestaan heeft voor de methode van Nida en die in Nederland wilde toepassen, vind ik getuigen van durf en inzicht. Dit probleem geldt namelijk ook voor Nederlanders die op hetzelfde niveau eigenlijk het Nederlands niet aankunnen; mensen voor wie vertalingen als de *Petrus Canisiusvertaling* en de *NBG-vertaling 1951* te moeilijk zijn, omdat deze lezers een beperkte woordenschat en een gering gevoel voor zinsbouw en grammatica hebben. De drang om het evangelie ook bij deze mensen te brengen, heeft het NBG ertoe gebracht om deze methode te gebruiken.' De uiteindelijke vertaling, *Groot Nieuws voor U*, is overigens bij een veel breder publiek terechtgekomen.

Vallen en opstaan

Jaakke vond het interessant om met een vertaalmethode te vertalen. Hij was wel met vertalen bezig geweest, maar deed dat gevoelsmatig en in een Nederlands waarvan hij dacht dat het toegankelijk en begrijpelijk was. Nadat hij zich een half jaar lang in Nida en de dynamisch-equivalente methode had verdiept, had hij geleerd hoe je een vertaling ook wetenschappelijk kunt onderbouwen. Maar hij vond het in het begin erg moeilijk om die twee, gevoel en wetenschap, te combineren.

'Ik werd wat het Grieks betreft begeleid door de nieuwtestamentici R. Schippers, hoogleraar aan de VU, J. Smit Sibinga, hoogleraar aan de UvA, en G.P. Lutikhuisen, later hoogleraar in Groningen, en wat het Nederlands betreft door Kees Fens. Maar daar zit je dan: met het Griekse Nieuwe Testament vlak voor je op het bureau en rechts *Good News for Modern Man* en de Spaanse tegenhanger daarvan, en links woordenboeken enzovoorts. Ik heb aan alle kanten moeten tasten, soms stuklopen, weer teruggaan, een nieuwe weg inslaan, voordat ik een handleiding, een kompas in handen had op grond waarvan ik kon zeggen welke richting ik moest inslaan. En dan is het eerst veel vallen en opstaan, voordat het echt een beetje goed gaat.

Qua woordniveau heb ik het wel snel onder de knie gekregen, toen ik voor mezelf afgebakend had wat kon en wat niet kon. Maar de stijl en ook het probleem welke woorden, zinnen en metaforen nog aanvaardbaar en welke niet meer aanvaardbaar waren voor een dergelijke vertaling, vond ik uiterst moeilijk. Ik denk niet dat ik daar echt uitgekomen ben. Woorden als gemeente, genade, ontferming, zonde, moet je die nu openbreken of juist niet? De vertaling daarvan heeft zich tijdens die jaren ook wel eens gewijzigd en achteraf moet ik erkennen dat het geheel niet overal coherent is. Je maakt een ontwikkeling door en het is jammer dat die ontwikkeling

niet helemaal tot stabiele beslissingen geleid heeft. Maar de korte tijd waarbinnen een en ander moest gebeuren, maakte geen zelfcorrectie meer mogelijk, ik kon geen afstand nemen.

De opzet was dat het binnen twee jaar af moest zijn, dat is uiteindelijk drie jaar geworden. Langer kon echt niet, er was al genoeg geld in gestoken, het moest op de markt. En dan komt je eigen geweten aan de orde, en dan bedoel ik niet eens zozeer je geweten vanuit het geloof, maar het wetenschappelijk geweten. Ben ik nog wel zo zuiver bezig dat ik dit van het begin tot het eind voor mezelf kan verantwoorden? Maar ik denk dat het een algemeen probleem is van elke vertaler en misschien ook wel van elke schrijver en dichter. Je bent bezig met iets op papier te zetten, met een scheppend werk, en tegen het einde bekruipt je toch altijd weer het gevoel dat het begin misschien toch niet zo best was, of dat het nog wel iets beter had gekund. Het gevaar bestaat dan dat er nooit iets uit je handen komt. Het vrijgeven van wat je gemaakt hebt, is tegelijkertijd een vreugde en een kwellung. Het is maar goed dat er een bestuur of een uitgever is die tegen de auteur zegt: nu is het genoeg geweest, en nú inleveren. Je kunt niet blijven poetsen en polijsten. Het is als met kinderen: je zult er een keer afstand van moeten nemen, je moet ze op eigen benen laten staan. Ik schaak graag, en een bekende uitspraak in de schaakwereld is: het betere is vaak de vijand van het goede. Als je in een schaakpartij op zoek bent naar de beste zet, kom je nooit tot een goede zet, laat staan dat je misschien überhaupt tot een zet komt omdat je gewoon door je tijd gaat.'

Hinkend op twee gedachten

Na dit eerste grote project hield Jaakke zich enige tijd bezig met onderzoek naar de verschillende uitgaven die er van de *Statenvertaling* op de markt zijn. Hij concludeerde dat alle versies hadden geworsteld met aan de ene kant het honoreren van het eigene van deze vertaling en aan de andere kant het toegankelijk maken voor de moderne lezer. Daarbij hinken de aangepaste versies op twee gedachten. Jaakke: 'Waar wijzig je welke woorden? Waar slaat de angst toe en zeg je: oh, maar dat is zó dierbaar, dat wijzigen we niet? Men schafte overal de derde naamsva-ns af, maar men liet het in twee gevallen weer staan: 'in den beginne', waar Genesis en Johannes mee openen. De ene keer verving men het woord 'tijgen' in 'gaan' of 'ergens komen', maar in een ander geval werd het weer gehandhaafd, omdat men het toevallig in een lied of een psalmberijming mooi vond en het teruggevonden moest kunnen worden in een citerende bijbeltekst.' Jaakke concludeerde dat de moderne *Statenvertaling*-edities eigenlijk beneden de maat waren en adviseerde dat er een nieuwe wetenschappelijk goed aangepakte aanpassing zou moeten komen. Die is er nooit gekomen omdat de bestaande edities toch een zekere verspreiding